

TERVEYSKYSELY 2019

-yhteenveto

Yhdistyksen jalostustoimikunta toteutti vuonna 2019 tanskalais-ruotsalaisten pihakoirien terveyskyselyn. Kysely oli avoinna 6.5.-31.10.2019 välisenä aikana ja kyselyyn saatiin yhteensä 631 vastausta. Tämä artikkeli sisältää tiiviin yhteenvedon kyselyn tuloksista. Laajempi raportti tuloksista julkaistaan kevään aikana ja se tulee saataville yhdistyksen nettisivuille.

Koirista 335 kpl oli uroksia ja 296 kpl oli narttuja. Koirista 93 kpl oli kyselyyn vastatessa alle 12 kuukauden ikäisiä ja 24 kpl oli edesmenneitä.

Kysely toteutettiin Google Forms -lomakeyökalulla ja kysely ohjautui eteenpäin vastausten perusteella. Kyselyssä oli sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Kyselyssä koiran rekisterinimen ilmoittaminen oli vapaaehtoista, mutta kyselyyn vastanneen nimi ja sähköpostiosoite vaadittiin, jotta jalostustoimikunta saa tarvittaessa yhteyden lisätietojen saamiseksi. Vaikka koiran nimen ilmoittaminen oli vapaaehtoista, vain 130 koiran nimeä ei ilmoitettu.

UROKSET

Kyselyn koirista uroksia oli 335 kpl. Urosten säkäkorkeus painottuu rotumääritelmän ihannesäkäkorkeuden yläpään ja ihannesäkäkorkeuden ylittävien urosten määrä on myös huomattava.

Säkäkorkeus	Lukumäärä
alle 30 cm	2
30-33 cm	23
34-36 cm	76
37-39 cm	113
40 cm tai yli	63
koira on alle 12 kk	45
ei vastausta	10

Urosten paino vaihtelee pääsääntöisesti 8 ja 12 kg välillä.

Paino	Lukumäärä
alle 5 kg	0
5-7 kg	12
8-10 kg	141
10-12 kg	107
yli 12 kg	30
koira on alle 12 kk	44
ei vastausta	1

Valtaosalla uroksista kivekset ovat normaalisti laskeutuneet ja kivesvikaisten osuus on alle 10 %.

Kivekset	Lukumäärä
normaalisti laskeutuneet	306
toinen tai molemmat eivät ole laskeutuneet	15
toinen tai molemmat puuttuvat	11
toinen tai molemmat ovat ns. hissikiveksiä	2

Kolmasosa koirista on kastroidu

Kastroidu	lukumäärä
kyllä	103
ei	231

Noin 25% ilmoitti koiran kastroidon syyksi yhden tai useamman seuraavista: aggressiivisuus muita koiria kohtaa, ei-toivottu käytös (esim. sisälle merkkailu), omistajan toive, yliseksuaalisuus. Lisäksi lähes joka kolmas vastaaja ilmoitti syyksi se, että koiraa ei oltu ajateltu käytettävän jalostukseen. Noin joka kymmenes vastaajista ilmoitti syyksi toistuvat eturauhasongelmat. Muita yksittäisiä esille tulleita syitä olivat muun muassa kivesvikaisuus, kiillehypoplasia tai muu hammassairaus, Cushingin tauti, laajat allergiat, kystiittivirtsakivet.

Uroksista vain hieman alle 25 % (n=75) oli käytetty tai yritetty käyttää jalostukseen. Määrä on varsin matala ottaen huomioon populaation koon Suomessa ja osuus on samsuuntainen, mikä on nähtävissä myös Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä jalostustilastoissa. Tilanne ei jalostuksen näkökulmasta ole vielä mitenkään hälyttävä, mutta uusille jalostusuroksille on selkeä tarve. Kasvattajien olisikin hyvä kannustaa entistä ponnekkaammin lupaavien ja terveiden uroskasvattiensa omistajia terveystutkimaan koiransa, jotta jalostusmateriaalia saadaan tarjolle lisää ja toisaalta välttämään samojen urosten käyttämiseltä lyhyen ajan sisään ja/tai ilman, että aiempien pentueiden laatua voidaan arvioida jälkeläisnäytön pohjalta.

Positiivista on, että vain hyvin pienellä osalla uroksia on puutteellinen sukuvietti, jonka johdosta astuminen ei onnistu.

Astutukset	Lukumäärä
luonnollisesti (koira astuu itse ilman apua)	64
koiraa on pitänyt avustaa	6
koira on kiinnostunut astumaan, mutta astuminen ei ole onnistunut	2
koira ei ole kiinnostunut astumaan narttua	3
Muu:	Välillä luonnollisesti, välillä pitää himmatta, kun liian innokas
	Useimmiten ei ole kiinnostunut astumaan. Muutaman kerran astutus on kuitenkin onnistunut, mutta yksikään narttu ei ole tullut tiineeksi.

Eturauhasvaivoista kärsiviä uroksia on kyselyn mukaan noin 8 % (n=29) ja lähes kaikille näistä on annettu lääkitystä niiden hoitoon. On kuitenkin hyvä huomioda, että etenkin lievät eturauhasvaivat jäävät usein omistajalta huomaamatta ja ne tulevat ilmi sattumalta esimerkiksi eläinlääkärikäynnin yhteydessä.

Eturauhasvaivoja	Lukumäärä
ei ole ollut	305
satunnaisesti	21
säännöllisesti	8

NARTUT

Kyselyn koirista narttuja oli 296 kpl. Pääsääntöisesti narttujen säkäkorkeus asettuu 30-36 cm välille.

Säkäkorkeus	Lukumäärä
alle 30 cm	9
30-33 cm	103
34-36 cm	112
37-39 cm	33
40cm tai yli	5
koira on alle 12 kk	28
ei vastausta	6

Narttujen paino vaihtelee pääasiassa 5 ja 10 kg välillä.

Paino	Lukumäärä
alle 5 kg	3
5-7 kg	109
8-10 kg	126
10-12 kg	28
yli 12 kg	1
koira on alle 12 kk	28
ei vastausta	1

Pääsääntöisesti nartuilla on säännölliset juoksut, mutta pienellä osalla juoksukierto on epäsäännöllinen tai siinä esiintyy muunnellaisia häiriöitä kuten esimerkiksi huomattomattomat/heikot juoksut tai pitkittyneet juoksu (yli 1kk).

Ovatko juoksut säännölliset	Lukumäärä
kyllä	240
ei	28
juoksut eivät ole alkaneet	28

Valeraskausoireiden ilmenemisessä on suurta vaihtelua. Hieman yli puolella koirista (52 %) ei ole havaittavissa sellaisia oireita, jotka aiheuttavat häiriötä normaalissa arjessa ja koira on oma itsensä. Noin kolmasosalla (30 %) on lieviä oireita, jolloin koira on tavallista rauhallisempi tai ruokahaluttomampi. Voimakkaista oireista kärsiviä on noin viidesosa (18 %). Voimakkaat valeraskausoireet yleensä hankaloittavat normaalia arkielämää merkittävästi ja aiheuttaa myös koiralle stressiä. Voimakkaista valeraskausoireista kärsivä narttu onkin suositeltavaa steriloida.

Valeraskausoireet	Lukumäärä
ei ole huomattavia oireita; koira on oma itsensä	140
lieviä oireita; koira on tavallista rauhallisempi, ruokahaluton tms.	81
voimakkaita oireita; hoivaa kuvitteellisia pentuja (esim. lelujä), erittää maitoa.	47

Nartuista 29% on käytetty tai yritetty käyttää jalostukseen ja pääasiallisesti astutukset sujuvat luonnollisesti. Harvoissa tapauksissa narttu ei ole antanut astua.

Astutus	Lukumäärä
luonnollisesti (ilman ihmisen apua)	60
hyvin, mutta ihmisen on pitänyt auttaa hieman esim. pitämällä narttua aloillaan	22
koira ei ole antanut astua tai astutus ei ole onnistunut ilman apua	6

Lähes aina astutus on johtanut tiinehtymiseen, mikä kertoo rodun hyvästä tiinehtyvyydestä ja tiinehtymisongelmat ovat harvassa.

Jos koirasi on astutettu onnistuneesti, onko koirasi tiinehtynyt?	Lukumäärä
kyllä	74
ei	7
osalla kerroista kyllä, osalla ei	3

Synnytykset sujuvat pääasiassa luonnollisesti tai niin, että ihminen on joutunut joskus hieman avustamaan. Keisarinleikkauksia tehdään jonkin verran. On suositeltavaa, että keisarinleikatun nartun tai aina synnytyksessä ihmisen apua tarvitsevan nartun jalostuskäyttöä harkitaan tarkoin, sillä synnytysvaikeudet useimmiten periytyvät ja vääränlaisilla jalostusvalinnoilla ne yleistyvät rodussa.

Synnytykset	Lukumäärä
koira on synnyttänyt aina luonnollisesti ilman apua	37
koira on synnyttänyt aina luonnollisesti, mutta tarvinnut joskus ihmisen (kasvattaja, eläinlääkäri) apua	20
koira on synnyttänyt sekä luonnollisesti (ilman apua tai apua tarvitsevan) että keisarinleikkauksella	5
koira ei ole synnyttänyt luonnollisesti vaan on aina keisarinleikattu	6
en osaa sanoa	6
koira on synnyttänyt aina luonnollisesti, mutta tarvinnut aina ihmisen (kasvattaja, eläinlääkäri) apua	2

Keisarinleikkaukset	Lukumäärä
kerran	6
useammin	3

Nartut hoitavat pentujaan erinomaisesti eikä hoivavietissä voida kyselyn vastausten perusteella olevan ongelmia.

Pentujen hoito	Lukumäärä
koira hoitaa pentuja hyvin ja viettää niiden kanssa vapaaehtoisesti aikaa esim. leikkien	70
koira imettää pentuja, mutta ei juurikaan vietä niiden kanssa aikaa	4

koira on väliinpitämättömän pentuja kohtaan, mutta antaa niiden imeä ja on pentujen luona, jos ihminen ohjaa koiran pentujen luo	1
en osaa sanoa	1

Noin kolmasosa nartuista on steriloitu.

Steriloinnit	Lukumäärä
kyllä	102
ei	194

Noin 60% vastanneista ilmoitti steriloinnin syyksi sen, että koira ei oltu ajateltu käytettävän jalostukseen ja 57% ilmoitti syyksi omistajan toiveen steriloinnista. Neljännes nartuista on steriloitu voimakkaiden valeraskausoireiden vuoksi. Muita yksittäisiä esille tulleita syitä olivat muun muassa arkuus, synnytyksen jälkeiset komplikaatiot ja/tai synnytyksen päätyminen keisarinleikkaukseen, napatyry.

SILMÄT

Yli 90 % koirista on silmiltään terveitä ja silmäsairaudet ovat pääasiassa yksittäisiä. Terveksi ilmoitettujen koirien osalta on kuitenkin huomattava, että mukana on myös sellaisia koiria, joita ei ole niiden iän (alle 12 kk) tai muun syyn vuoksi esimerkiksi silmätarkastettu eläinlääkärin toimesta, joka aiheuttaa epätarkkuutta tuloksiin.

Silmäsairauksista yleisin löydös on distichiasis, joka on neljässä tapauksessa vaatinut leikkaushoitoa. Yhtä näistä leikkaushoitoa vaatineista koirista on käytetty jalostukseen.

Neljällä kyselyn koirista oli todettu PLL, johon koirilla on säännöllinen lääkitys ja/tai sairautta on hoidettu leikkauksella.

Onko koirallasi todettu jokin silmäsairaus?	Lukumäärä
ei todettuja silmäsairauksia	577
perinnöllinen katarakta (harmaakaihi)	4
perinnöllinen primaarinen linssiluksaatio (PLL)	4
ylimääräisiä ripsiä (distichiasis, ektooppinen cilium...)	21
ahtaat kyynelkanavat (silmät vuotaa)	4
silmätulehdus	1
lasiaisen rappeuma	2
immuunivälitteinen blefariitti	1
rakkulainen sidekalvontulehdus	1
PPM	1

ALLERGIAT

9 % koirista omistaja ilmoittaa, että koiralla on todettu allergia/atopia. Lähes kaikilla oireina ovat kutina, ihottuma ja tulehdukset iholla, korvissa ja/tai silmissä. Koirien oireet ovat alkaneet tai ne on havaittu lähes kaikilla jo pentuiässä, mutta pääasiassa 1-2 vuoden ikään mennessä. Vastauksissa nousee kuitenkin esiin muutama tapaus, jossa oireet on havaittu vasta myöhemmällä iällä. Allergisista koirista 36 tarvitsee oireisiin lääkitystä joko satunnaisesti tai säännöllisesti.

Onko todettua allergiaa	Lukumäärä
kyllä	56
ei	575

Allergiaoireet	Lukumäärä
kutina	40
tulehdukset (iho/korvat/silmät)	25
ihottuma	24
vatsaoireet	11
karvanlähtö silmien ympäriltä	1

Allergiaoireita aiheuttava tekijä	Lukumäärä
Ruoka-aine	33
varastopunkki	2
siitepöly/heinät	8
maaperä/sienet/homeet	3
ei tiedossa	9

Vaikka vain 56 koiraa on ilmoitettu olevan allergisia, niin silti viidenneksellä koirista havaitaan joko satunnaista tai jatkuva kutinaa. Lisäksi 10 % koirista on satunnaisia toistuvia tulehduksia. Tavallisimmin tulehtuvat iho tai korvat. Noin 5 % koirista omistaja ilmoitti, ettei iho-ongelmien tai tulehduksien yhteyttä mahdolliseen allergiaan ole tutkittu.

Onko koirallasi iho-ongelmia (esim. ihottumaa tai kutinaa)	Lukumäärä
ei koskaan	500
satunnaisesti	123
jatkuvasti	8

Onko koirallasi toistuvia tulehduksia?	Lukumäärä
ei koskaan	565
satunnaisesti	66
jatkuvasti	0

Mikäli koirallasi on toistuvia tai kroonisia tulehduksia, mikä koiralla tulehtuu?	Lukumäärä
iho	27
korvat	23
tassut	6
anaalirauhaset	5
silmät	12
esinahka	1
virtsatiehyet	6
hampaat tai ikenet	5
haima	1
suolisto	1

Jalostustoimikunta haluaa nostaa esille huolen koskien allergioita, toistuvia iho-ongelmia ja tulehduksia.

Kyselyn vastauksista käy ilmi, että ainakin seitsemällä koiralla on todettu hoitoa vaatinut allergia, joista kuudessa tapauksessa allergia on todettu ennen jalostuskäyttöä. Kaikilla näillä koirilla on jälkeläisiä. Vastausten pohjalta voidaan myös todeta sukulaisuusyhteyksiä eli allergisten koirien jälkeläisillä on myös allergisia jälkeläisiä. 32 jalostukseen käytetyllä koiralla on iho-oireita ja/tai tulehduksia satunnaisesti tai jatkuvasti. Allergista, atoopista tai toistuvista iho-ongelmista tai toistuvista tulehduksista kärsivää koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Tämä koskee niin todettuja kuin myös oireilevia koiria.

Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on yleisesti koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruoansulatuskanavan oireita (ilma-vaivat, ripuli).

Atopiasta ja allergioista on kirjoitettu Pihausten numeroissa 4/2015 ja 4/2018. Lisäksi lehdessä 1/2019 on juttu koskien koirien suoliston terveyttä.

Noin puolella koirista ei ole ongelmia ruoansulatuksen kanssa ja hieman alle viidenneksellä on todettu jonkinasteista herkkävatsaisuutta. Monella koiralla on useampaa erilaista ruoansulatuksen liittyvää ongelmaa. Jalostukseen käytetyistä koirista 19 koiralla on toistuvia ongelmia vatsan kanssa. Tässä ei ole huomioitu pelkkiä herkkävatsaisiksi ilmoitettuja koiria vaan ne, joilla on ilmoitettu olevan myös jotain muita taulukossa esitetyistä vaihtoehdoista. Useimmiten koiralla on todettu jatkuvaa närästystä, ripulia ja oksentelua. Jalostustoimikunta haluaa korostaa, että jatkuvat

ruoansulatukselliset ongelmat eivät ole toivottavia jalostuskoiralla ja oireiden syyt tulisi selvittää. Suolisto-oireet liittyvät useissa tapauksissa epäsopeaan ravintoon eli todennäköiseen ruoka-aineyliherkkyyteen tai ruoka-aineallergiaan, mutta syitä voi olla myös muita.

Onko koirallasi ollut ongelmia ruoansulatuksen kanssa? Valitse kaikki koiraasi soveltuvat vaihtoehdot.	Lukumäärä
ei ole ollut	325
herkkävatsainen	117
toistuvia anaalirauhasongelmia	35
toistuvaa närästystä	56
toistuvia ilmavaivoja	48
akuutti suolistotulehdus	16
teräsvatsainen	62
toistuvaa ripulia	30
toistuvaa oksentelua	20
vatsahaava	1
IBD	1

EPILEPSIA

Epileptiset kohtaukset eivät kyselyn tulosten perusteella ole kovin yleisiä.

Onko koirallasi ollut epileptisiä kohtauksia?	Lukumäärä
ei koskaan	620
kerran	9
satunnaisesti	1
säännöllisesti	1

SISÄELIN- JA AUTOIMMUUNISAIRAUDET

Sydänsairaudet ovat sisäelinsairauksista yleisimpiä, mutta silti harvinaisia koko kyselyn otos huomioiden.

Onko koirallasi todettu jokin sisäelinsairaus? Valitse kaikki koiraasi sopivat vaihtoehdot.	Lukumäärä
ei ole todettu	277
syöpä	5
maksasairaus	1
haimatulehdus tai haiman vajaatoiminta	7
sydänsairaus	12
virtsakiviä	5
munuaissairaus	3
leikkausta vaativa kasvain/kasvaimia	6
vaskulaarinen hämartoma	1

synnynnäinen henkitorven ahtaus	1
---------------------------------	---

Autoimmuunisairaudet eivät nousseet tässä kyselyssä esille kuin yksittäisinä tapauksina.

<i>Onko koirallasi todettu jokin autoimmuunisairaus?</i>	<i>Lukumäärä</i>
ei ole todettu	620
Addisonin tauti	3
Cushingin tauti	3
mastikatorinen myosiitti	1
kilpirauhasen vajaatai liikatoimintaa	1
polymyopatia	1

POLVET

Koirista 23 on todettu patellarluksaatio ja kolmella koiralla risti-sidevaurio. Koirista 9 on tarvinnut leikkaushoitoa.

TUKI- JA LIIKUNTAELINSAIRAUDET

Pääosalla koirista ei ole todettu sellaista tuki- ja liikuntaelinsairautta (muu kuin polvet), joka olisi vaatinut lepoa, lääkitystä tai muuta hoitoa.

<i>Onko koirallasi ollut lepoa/lääkitystä/hoitoa vaatimaa muu kuin polviin liittyvä tuki- ja liikuntaelinsairaus? Valitse kaikki koirasi soveltuvat vaihtoehdot.</i>	<i>Lukumäärä</i>
ei ole ollut	586
nivelrikko jossakin nivelessä	7
lonkaniveldysplasia	7
luumätä	1
välilevyn pullistuma/rappeuma	3
LTV muutos selässä (välimuotoinen lanne-ristinikama)	7
varvasanomalial	2
spondyloosi (SP)	2
VA muutos selässä (nikamien epämuotoisuus)	2

diagnosoimaton ajoittainen selkäkipu	3
--------------------------------------	---

HAMPAAT JA PURENTA

Lähes 40% omistajista ilmoittaa ettei osaa sanoa puuttuuko koiralta hampaita ja 50% ilmoittaa, että koiran hampaat on laskettu ja koiralla on tämän perusteella kaikki hampaat.

<i>Puuttuuko koiraltasi synnynnäisesti pysyviä hampaita?</i>	<i>Lukumäärä</i>
koiralla on kaikki hampaat, hampaat on laskettu	311
välihampaita	54
poskihampaita	15
etuhampaita	5
en osaa sanoa, hampaita ei ole laskettu	246

Viidenneksellä koirista on poistettu maitohampaita eläinlääkärillä.

<i>Ovatko koirasi maitohampaat vaatineet poistamista pentuna?</i>	<i>Lukumäärä</i>
kyllä	122
ei	509

Pysyviä hampaita on poistettu hieman alle viidenneksellä koirista. Pääosassa tapauksia poiston syyksi ilmoitetaan tapaturma tai parodontiitti. Muita esille tulleita syitä kuluminen (6), tulehdus (11) ja purenta (4).

<i>Onko koiralta poistettu tai irronnut pysyviä hampaita?</i>	<i>Lukumäärä</i>
kyllä	91
ei	540

Pääasiallisesti koirilla on normaali purenta. Ylä- ja alapurentaisten osuus kyselyn koirista on 5 %. Muutamassa tapauksessa omistaja on ilmoittanut, että purentavika on normalisoitunut pentuajan jälkeen ts. koiralla on aikuisena normaalipurenta.

<i>Purenta</i>	<i>Lukumäärä</i>
normaali purenta (leikkaava/saksipurenta)	571
yläpurenta	13
alapurenta	20
tasapurenta	25
epätasainen purenta	2

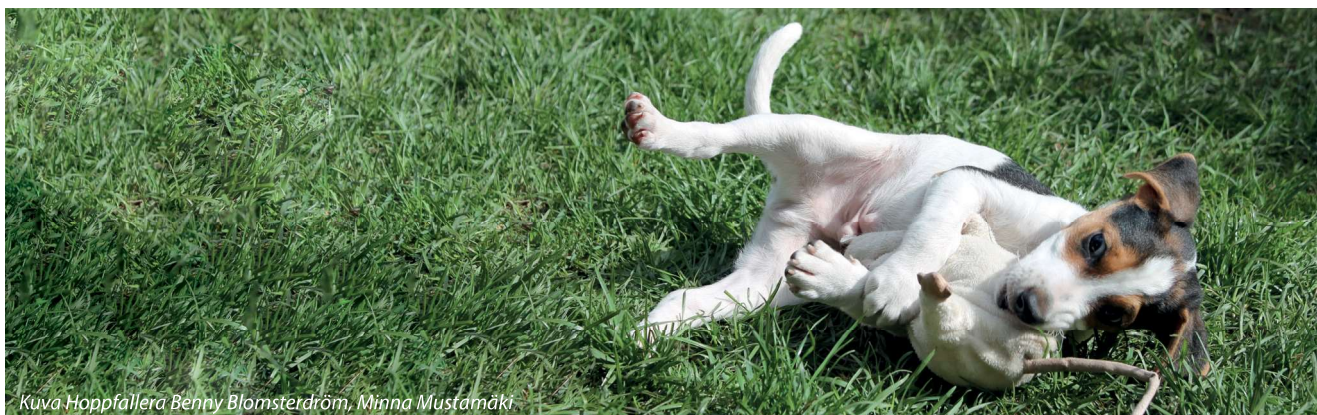
Kolmanneksella koirista on omistajan ilmoituksen mukaan poistettu hammaskiveä. Lisätiedoissa on paljon mainintoja siitä, että hammaskiveä kertyy kaikesta hoidosta huolimatta runsaasti.

<i>Onko koiraltasi poistettu hammaskiveä?</i>	<i>Lukumäärä</i>
kyllä	208
ei	423

VANHUUS

Vastauksissa huomioitiin vastaushetkellä yli 10-vuotiaat koirat. Vanhoilla koirilla yleisin merkki vanhuudesta on silmän linssien samentuma, joka ei vastausten perusteella välttämättä vaikuta liiemmästi koiran näkökykyyn. Muita yleisimpiä merkkejä ovat kuolon ja näön heikentyminen.

<i>Millaisia vanhuuden oireita koirassa on havaittavissa? Valitse kaikki koirasi sopivat vaihtoehdot.</i>	<i>Lukumäärä</i>
ei vanhuuden vaivoja	36
vanhuuteen liittyvä silmän linssien samentuma, ei kaihi	19
heikentynyt kuulo	16
heikentynyt näkö	12
lihasheikkous	5
vanhan koiran vestibulaariset oireet	3
virtsanpidätysongelmia	2
henkitorven painuminen	1
motoriset vaikeudet	1

Kuva Hoppfallera Benny Blomsterdröm, Minna Mustamäki